

Uredništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Rokopisov ne vrača.

Poštnina plačana v ... ni.

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane s poštino vred z. celo leto 20 Din, za pol leta 10 Din, za četrt leta 5 Din.

Posamezna številka 50 p

Prejemnik: Kujavina
Odjemljiva

MURSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 7, I. nadstropje. Telefo.: šte. 7.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor 3 mm visok in 42 mm širok) 50 p. Pri večkratni objavi primeren popust. Posamezna številka 50 p

47. šte.

Gornja Radgona, dne 22. novembra 1922.

IV. leto.

Narodna cerkev.

Radj aktualnosti vprašanja Narodne cerkve, o kateri se toliko razpravlja po raznih časopisih, smo se preko vseh strankarskih predsodkov — torej edino iz stališča stroge stvarnosti odločili, da objavimo dobesedno članek, katerega je pod gornjim naslovom prinesla „Samouprava“, glasilo nar. rad. omladine v Gornji Radgoni. Prosimo cenj. čitatelje, kateri se za to velevažno vprašanje interesirajo, da to razpravo razširijo ter z njo seznanijo one kroge, ki imajo v tem vprašanju zelo enostranske pojme. — Tu je jasno označeno stališče Narodno rad. stranke, ki je načelno nasprotna Slovenski ljud. stranki, vendar pa v tem članku zastopa zelo trezno stališče, kar je vredno upoštevanja. Med našo inteligenco in „tudi-inteligenco“ se širi agitacija za neko Narodno cerkev, kar pa ni versko odn. politično prepričanje, ampak zgolj razpoloženje, spočeto v sovraštvu do katolicizma. Zelim, da dobimo o tem vprašanju še kako razpravo (poljudno pisano). S tega razloga tudi obelodanjemo članek iz „Samouprave“. — Uredn.

Po hrvatskih listih se pojavljajo včasih poročila o poizkusih za osnovanje nekake naše „narodne cerkve“. Vsem, ki imajo čas in razpoloženje, da se zanimajo za take stvari, povemo sledeče v preudarek:

Vsako gibanje za osnovanja „narodne cerkve“ je pri nas od začetka obsojeno na neuspeh. Ako pogledamo v zgodovino, vidimo, da so velike verske pokrete, bodisi v katoliški, bodisi v protikatoliški smeri, pouzročili veliki ljudje, ki so se odlikovali ali z velikim idealizmom, ali z globoko npravnostjo, ali s temeljito mišljenostjo, ali z močnim agitatoričnim temperamentom, ali vsakega nekaj. Poleg tega je morala za tako veliko osebnost vladati primerno razpoloženje v celotnih kulturnih, socijalnih in političnih razmerah dotičnega kraja.

Pri nas pa vidimo, da nastopajo kot apostoli novega verskega pokreta možje, ki nimajo nobene onih lastnosti ali jih imajo le v mali meri. Poleg tega ni za tako gibanje prav nobenega razpoloženja v širokih plasteh naroda. Kdor je sedaj veren katoličan, ne pojde za novimi apostoli, kdor je pa svobodomiseln, on ne potrebuje ne „narodne“, ne „breznarodne“ cerkve. Od kod bi naj torej „narodna“ cerkev zajemala svoje pristaše?

Gibanje za „narodno“ cerkev torej nima nobenega izgleda na uspeh. Kdor je pameten, se ne bo ž njim ukvarjal in ne v njem razmišljal.

Toda to gibanje je nesmiselno še iz drugega, bolj notranjega razloga.

Nobeden iz med onih, ki govore, in včasih zelo navdušeno govore o „narodni“ cerkvi, ni še podal definicijo take cerkve. Mi prav nič ne vemo, v čem bi naj obstojala taka cerkev? Samo mimogredé se omenjajo nekatere točke, ki naj bi tvorile lastnosti „narodne“ cerkve. Bila bi neodvisna od Rima, rabila bi domači jezik, duhovniki bi se ženili itd. — Toda vse te stvari ne morejo biti bistvene lastnosti v resnici „narodne“ cerkve.

V resnici narodna cerkev je ona, ki je tesno združena z narodnim življenjem, mišljenjem in čustvovanjem. Kolikor bolj se pogloblja cerkev v srce naroda, toliko bolj je to v resnici „narodna“ cerkev. Odvisnost škofov od Rima, ženitev ali neženitev duhovščine, tudi način bogoslužja je pri tem le zelo postranskega pomena. Srbi, kakor tudi Bolgari, so imeli pred osvobojenjem grško višjo duhovščino. Duhovnik je bil oženjen, bil je neodvisen od Rima, služil je v slovanskem jeziku. A

vendar ne moremo reči, da so imeli narodno cerkev. Posamezni duhovniki so bili narodni, a cerkev kot taka ne. Poljaki ali Irci so bili katoličani, toda njihovo katoličanstvo se je tako tesno spojilo z narodnim življenjem, da so brez dvoma imeli „narodno“ cerkev. Popolnoma napačna je torej troitev, da je rimsko katoličanstvo breznarodno ali protinarodno.

Mi že imamo svojo narodno cerkev in ta je med Slovenci katoliška. Ona se je tako tesno spojila z dušo naroda, z narodnim življenjem, mišljenjem in čustvovanjem, da je v resnici postala narodna. Če pogledaš našo narodno poezijo, narodne pregovore, šege in navade, videl boš, kako globoko se je vrezala narodu v dušo! Ta cerkev gre s človekom skozi prav vse važne trenutke njegovega življenja, a to ne kot neka zunanja formalistika, nego kot globoki notranji dogodki, katere vsak preživlja v svoji duši. Zamislite si take dogodke, kot prvo sveto obhajilo, sveto birmo, svečani trenotek, ko duhovnik nese popotnico bolniku ... itd. Ne samo otrok, tudi mati, ki kleči v cerkvi zadi za otrokom, ko pristopa prvič k svetemu obhajilu, preživlja nekaj jako globokega v svoji duši. Sosed, ki stopi za duhovnikom nosečim, sveto popotnico, v sobo bolnega sosedu, občuti globoko resnost tega trenutka. Zamislite si poezijo naših praznikov, naših božjih poti in cerkvenih procesij.

Ne moremo si niti zamisliti, kako prazno bi izgledalo življenje našega naroda in kako mrtva bi bila njegova duša, ako bi odvzeli vse te katoliške momente. Vzemite vse praznike, vse božje poti, vse cerkvene obrede, vso poezijo, vse dele narodnega življenja, ki imajo versko podlago, pa ste narodu vzeli dušo.

Katoliška cerkev je torej pri nas Slovincih v resnici narodna cerkev, ker sega jako globoko v dušo naroda. Latinski jezik, odvisnost od Rima itd. so zunanosti, so postranske stvari, glavno je narodna duša in ta je med Slovenci katoliška.

Za časa avstrijske vlade je vlada zadobila direktno in indirektno tudi precejšen vpliv na katoliško cerkev in ta vpliv je bil v resnici protinaroden. Vlada je zadobila vpliv na imenovanje škofov in drugih cerkvenih dostojanstvenikov. Indirektno je potom cerkvenega patronata zadobila celo vpliv na postavljanje nižje duhovščine in na v zgojo duhovščine itd. To je z razpadom Avstrije avtomatično odpadlo, deloma je pa prešlo na novo narodno vlado. Sedaj ni torej niti s tega ozira nobenega razloga več, da ne bi bila katoliška cerkev naša prava narodna cerkev. Tudi njena odvisnost od Vatikanu ni v tem oziru nobena ovira. Ne smemo si namreč nikakor predstavljati Vatikanu kot neke nam tuje, sovražne sile. Vatikan bo gledal vedno le na svoje verske interese. Pri narodu, kateri živi v svobodni državi, pa ne more nastati nobeno nasprotje med interesi naroda in interesi Vatikanu. Samo prinarodu, ki živi podjarmljen od drugega naroda, je mogoče da Vatikan iz političnih razlogov nekaj koncedira vladajočemu sloju ali narodu na škodo podjarmljenega. Vatikan nima nobenega razloga, da bi podpiral naše narodne težnje, a še manje razloga ima, da bi se jim protivil. Vsekakor ima

pa velig razlog, da živi v dobrih razmerah z vlado in z državo. Odpasti mora torej vsako strašenje z Vatikanom, kot z nekim sovražnikom naroda.

Ostanejo samo še stare tradicije in stara vzgoja pri delu katoliškega duhovništva in ljudstva, ki je bilo tako vzgojeno v prejšnjem duhu, da se ne more kmalu preorijentirati v novi, narodni smeri. Toda to bo naredil čas.

Ni nam torej treba sanjati o nobeni drugi „narodni“ cerkvi, ker mi Slovenci že imamo svojo narodno cerkev, ki je tesno spojena z našim duševnim življenjem. Kar je pa na nji nenarodnega, je prišlo od zunaj in je nastalo pod tujimi vplivi, ter bo v doglednem času zopet izginilo.

Prekmurske meje določene.

Po štirih letih večkrat mučne negotovosti je dobilo Prekmurje končno veljavne meje. Od 28. dec. 1918 do 3. jan. 1919 je bilo Dolensko Prekmurje pod oblastjo jugoslovanskega kaptana Jurišiča. Potem je spadalo zopet pod ogrsko državo grofa Karolyja. Od konca meseca marca do sredi maja 1919 je bilo celo Prekmurje del rdeče sovjetske republike. Od tega časa do 12. avgusta 1919 pa je bilo Ravensko in Dolensko Prekmurje „Murska republika“ z diktatorjem Tkalcem, učiteljem iz Črenkoncu te dobe začeli osvobojevati „beli gardisti“ protiboljševiške vlade, ki je vrgla Bela Kuna 1. avgusta 1919. Vrhovni svet mirovne konference v Parizu je 1. avgusta 1919 določil meje za jugoslovansko Prekmurje in dal dovoljenje jugoslovanski armadi, da prevzame upravo tega dela Prekmurja. To se je zgodilo, ne da bi se komu skrivil las dne 12. avgusta 1919.

Mirovna konferenca nam je na severu dala za mejo razvodnico med Muro in Rabo. Vsled tega smo izgubili 5000 rabskih Slovencev z Monoštrm ali Sv. Gothardom ob Rabi, ki bivajo v treh katoliških slovenskih župnijah: Gornji Linik, Dolnji Linik in Štefanovci, kjer je še zdaj slovenska pridiga v cerkvi in slovenski katekizem v šoli, ter v dveh pomadžarjenih župnijah Farkašovci in mesto St. Gothard, kjer pa je še veliko Slovencev in se nahajajo celo po gostilnah v mestu slovenski plakati. Izgubili smo tudi dve zdaj skoro celo ponemčeni župniji Dobra in Rabski Sv. Martin s 7 tisoč 163 prebivalci med katerimi je zlasti ob Rabi še veliko Slovencev, ker je ta del prišel k nemški Avstriji, kamor je končno pripadla tudi Radgona z okolico ali okroglo 5000 prebivalcev, izmed katerih se jih je še polovica zavedala svojega slovenskega pokolenja pri ljudskem štetju.

Mirovna konferenca nam je torej odcepila 5000 radgonskih in 5000 rabskih Slovencev. Zato pa nam je dala nekaj Madžarov v okolici Dolnje Lendave. Madžarska delegacija je podpisala mir 4. junija 1920 v trianonskem gradu v verzajskih vrtovih. Za razmejitveno komisijo je izdal minister Millerand v imenu vrhovnega sveta spremno pismo, v katerem se pravi, da lahko razmejitvena komisija med Jugoslavijo in Madžarsko napravi kake neznatne korekture.

Razmejitvena komisija za Prekmurje je začela svoje delo v mesecu avgustu 1921. Do novega leta je dovršila na licu mesta trianonsko mejo. Madžarski agitatorji so vprizorili pred to komisijo protijugoslovanske demonstracije. Pod vplivom teh demonstracij je predložila razmejitvena komisija, seve s protestom jugoslovanskega komisarja Čolaka-Antića, društvu narodov, predlog, naj se da od jugoslovanskega Prekmurja Madžarski nazaj 26 občin z mestom Dolnje Lendavo ali v celem okoli 17.000 prebivalcev, med njimi polovica Slovencev z dvema popolnoma slovenskima župnijama, namreč Čepinci in Velikimi Dolenci, kjer je župnik J. Klekl, ki je bil dalje časa ujet na Ogrskem.

Društvo narodov dolgo časa ni vzelo v

pretres teh prekmurskih mejnih vprašanj. Razpravljalo se je o njih najprej pismeno, potem v Ženevi ustmeno. Glavna razprava je bila v Londonu meseca julija t. l. Nato je društvo narodov pri svoji seji v Ženevi meseca septembra t. l. izjavilo, da ne more ničesar ukreniti ter je odstopilo vprašanje najvišji inštanci v Parizu, vrhovnemu svetu velike antante. Ta vrhovni svet je 10. novembra 1922 odločil, da se meja v Prekmurju ne sme izpremeniti, ampak mora natančno ostati trianonska črta, kakor jo je izmerila razmejitelna komisija in postavila že tudi v terenu mejnike. Naš diplomatični zastopnik zunanjega ministrstva je bil tajnik M. Antič, ki je skrbno in vneto zagovarjal naše stališče.

Tedenske novice

Obmejni Slovenci! Leto gre z neverjetno naglico svojemu koncu nasproti. Agitirajte za svoje obmejno glasilo, ki vas bo vedno in povsod branilo, poučevalo in razveseljevalo. — Kjerkoli želite predavanje o pomenu dobrega časopisa, pišite pismo našemu uredniku in sicer vsaj teden dni prej, kakor želite! — Društveni tajniki, pobrigajte se za to! — Nadalje vas zopet spominjamo na prepotrebni Obmejni tiskovni sklad in bi bilo najlepše, ako bi vsako obmejno izobraževalno društvo vsaj eno prireditev napravilo v korist Obmejnega tiskovnega sklada, kar bi ne bilo pretežko. — Na delo!

Slovenski obmejni koledar je v tisku. Kdor od domačinov bi želel imeti inserat svojega podjetja, naj to nemudoma prijavl!

Uprava.

„Mörszka Krajina“ oz. njen „urednik“ veže otrobe. V zadnji številki namreč. Posvetil je ambiciozni g. krčmar, ki menda upa zasesti ministerski stolec, ali pa vsaj postati poslanec — „Novinam“ „Sl. Gospodarju“ in „M. Straži“ dolgo klobaso, ki pa je zelo vodena in svojemu avtorju primerno duhovita. Na vse citate in napade v članku odgovarjamo kratko: „Bog daj norcem pamet, Kūharju pa dosti denarja, da bo še dalje izdajal svojo velezabavno, dasi neprebavno „Mörszko Krajino“ v svoje veselje in za našo zabavo. — Ne praskajte se tam, kjer vas ne srbi! Niti na misel nam ne pride, da bi vas napadali še mi, ko ste tak revež!

trave rasti — in iščejo papirnih oz. tintnih mučenikov za staro pravdo! — V zadnji številki se neki tintomazec obregava v naš list, češ, da psujemo poslance in nevem kaj še vse od SKS. Pisec teh vrstic pa je bil radoveden in šel iskat zadnjo številko M. Straže, — dasi je isto večinoma sam napisal, zamanj iskal psovka. Ljudje, ki pišejo v naš list ne psujejo, pač pa mrgoli vse polno robotih psovka v Kmetijskem listu, katerega pisarji si domišljujejo, da se edini zavedajo časnikarske dolžnosti, oni edini vedo, kaj sme in kaj ne sme obmejno glasilo, zato jim topot ne zamerimo preveč te domišljavosti. Kar se pa tiče prizanašanja pa isto hvaležno odklanjamo. Pravite da boste dokazali „plitkost“ našega lista, medtem pa sami veste, da je Vaš list radi preplitve omike in prvovrstne surovosti znan že vsakemu poštenemu — tudi obmejnemu Slovincu brez razlike prepričanja. Zakaj nas izživite, ko vam nismo skrivili lasu, niti vas kedaj psovali?! Psovanje prepuščamo „bolj“ izvežbanim častikarjem. To pa, kar vi pišete, pa

je dosledna neumnost, ker to sami zatrjujete v svojem listu, ki je brezdvoma najboljši!!!!!! Bog vam daj dobro zdravje, božji voleki in ne iščite tintnih mučenikov tam, kjer jih ni. Se res ni vredno ukvarjati z vami, če pa izzivate, smo na razpolago.

Kupne pogodbe, prijava. Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Tudi ustne kupne pogodbe o nepremičninah se morajo prijaviti davčnemu uradu v roku 15 dni, določenem v členu 131 taksnega in pristojbinskega pravilnika (Uradni list 104/1921). Prekoračenje tega roka ima za posledico kazen v petkratnem iznosu redne takse (glej razglas delegacije ministrstva financ št. B II 1013/1—1922, ki izide v Uradnem listu.

Grozen samomor je izvršil te dni nek Reinhard Kemler v Düsseldorfu. Sedel je na vojaško granato ter prižgal vžigalno vrstico. Njegova nevesta in njena mati sta ga hoteli rešiti skupno z nekim njegovim prijateljem. Toda bilo je prepozno. V trenutku, ko so vsi trije prihiteli do njega, je eksplodirala granata in raztrgala vse štiri na drobne kosce.

V Avstriji gradijo tovarne. Slovenski delavec je pravil, da dela na Zg. Štajarskem, kjer gradijo novo tovarno za papir. Zase Avstrijci ne potrebujejo novih tovarn. Ali bi ne bilo bolje, da si sami zgradimo tovarne, mesto da jih gradijo za nas Nemci in nam potem prodajajo svoje izdelke? Zanimiva je sodba, ki se sliši na Zg. Štajarskem, namreč da bo čez 50 let Koroška ravno tako nemška kot je zdaj Zg. Štajerska. Naš živelj v Avstriji hočejo zatreti in zadušiti, da kupujemo njihove izdelke, za to smo jim pa dobri! In čim trdnjša je Avstrija, tem brezobzirnejše zatirajo Slovence! Nemci so rekli pri glasovanju: Grün ist Serbengift (zelena glasovnica je „gift“ za Srbe), o koroških Slovincih pa velja: Avstrija je za Slovence smrt! Ona nas ubija, ali je v našem interesu, da jo podpiramo? Če nam Avstrija noče vrniti zaslužjenih bratov, je za nas boljše, da propade. Ne podpirajmo je brez potrebe in postavimo se na lastne noge!

Trgovina z vinom v Dalmaciji. Glasom obvestila pokrajinske uprave, odseka za trgovino in industrijo za Dalmacijo je preostala v Dalmaciji starega vina še 15.000 hl. Izvoz vina je v zadnjem času popolnoma zastal, tako da je trgovina z vinom omejena le na odjem v pokrajini. Vzlic temu vinske cene niso popustile. Trgovina je končno našla izvoz na otoku Visu. Grozdja so se prodale le male količine v Neretvi in sicer od 7 do 8 kron kilogram, z moštom in mladim vinom pa še ni nikake večje kupčije.

Blisk oživil mrtveca. V hrvatski vasi Lapci je umrl neki Mane Lukić. Zvečer so se zbrali pri pokojniku znanci. Nastala je nevihta. Ko se je zablistalo in je udarila strela, so navzoči, misleč da, je povzročila požar, zapustili sobo. Veliko pa je bilo njihovo začudenje, ko so našli potem mrtveca sedečega na mrtvaškem odru. Oživiljeni mrtvec jih je gledal in prosil pomoči. Nekateri so zbežali, drugi bolj hrabri pa so mu pomagali na noge.

Dopisi.

Gornja Radgona. Namesto venca g. Francu Zangl je daroval g. notar Hinko Požun znesek 200 K v prid ubogim

učencem tukajšne osnovno šole in znesek 200 K za zgradbo doma Sokolskega in Dramatičnega društva v Gornji Radgoni, za kar se mu tem potom izreka najlepše zahvala.

Gornja Radgona. Pobalinstvo ali nekultura. Ko se je v nedeljo zvečer vračal g. prof. Vesenjaki iz Gornje Radgone v Maribor, ga je na kolodvoru v Gornji Radgoni napadel nek fantalin (katerega ime pa že vemo!) z zelo nedostojno psovko. Ko je dobil zaslužen odgovor od napadenega in od strani občinstva, jo je urnih krač odkuril v spremstvu svojega tovariša ter izginil v temi, kakor zajec. Okolistoječe občinstvo brez razlike stranke se je zgražalo nad nesramnim obnašanjem smrkolina, ki je s tem dal žalostno spričevalo stranki, kateri pripada. Resno dvomimo, če sokolska telovadnica vzgojuje take barabe, ki mirne ljudi, kateri se vračajo od kulturnega dela tako pobalinsko in brez povoda napadajo. Dogodek so videle in obsodile mnoge priče. Ta slučaj nam zopet dovolj jasno priča, kam dovede slovensko mladino, vzlasti takozvani inteligentni naraščaj brezverska vzgoja, ki uniči v mladem človeku zadnjo kal poštenosti, olike, dostojnosti in ga napravi za barabo in izvržek iz poštene družbe. Ker se taki slučajji ponavljajo in so na prvi izgled nekoliko bolj umazana kopija laškega fašizma, bo umestno, da se vsak pošteni človek oboroži z bikovko, ali pasjem bičem in takega kulturonosca — vzlasti tu ob meji, ker vsi brez razlike stranke to odobravamo — prav radikalno nauči manire. K predmetu se še povrnemo.

Gornja Radgona. (Razne vesti.) Lastnik znane šampanjske tvornice gospod Clothar Bouvier v Gornji Radgoni je dobil naslov dvornega dobavitelja. — Slomšekova slavnost. Tu se je vršila v nedeljo, dne 19. novembra popoldne skromna, a prisrčna Slomšekova slavnost v proslavo spomina 60letnice smrti velikega škofa, mladinskega in pisatelja Antona Martina Slomškega. Zbralo se je lepo število občinstva. Slavnostni govor je govoril profesor g. I. Vesenjaki, ki je z izbranimi, prisrčnimi, mestoma v srce segajočimi besedami živo in lepo orisal življenje velikega moža, ki si je zgradil v srcu slovenskega ljudstva večni spomenik. Na vspejdu je bil prizor „Slomškovo rojstvo“, deklamacije deklic, tamburanje, petje Slomškovih pesmi, ki so prešle narodu v meso in kri. Slavnost je otvorila pomembna in primerna skladba „Milada“, zaključil pa prizor „Predice“, kar je Slomškova pesnitev. — Vstopnina je bila nekoliko previsoka, udeležba bi lahko bila ob takih velepomembnih prilikah večja, tako od strani inteligence, kakor od kmečkega ljudstva. — Zopet baraka ob mostu. Kakor je razvidno iz poročila na drugem mestu se je o tej lokalni potrebi napravila na shodu SLS od dne 19. t. m. tozadeva resolucija, ki se pošlje jugoslov. klubu in vladi. — Dasiravno smo o tem obmejnem škandalu že govorili parkrat, se nam zdi potrebno, da ob vednobolj

Arbogast Reiterer. O. T.—r.

Skrivnostni glasovi iz drugega sveta.

(Dalje.)

Govor in pisava v tujih jezikih sta pač zelo krepek dokaz, da je prisotno tuje, nevidno razumno bitje. Znamenit medij, ki so ga mnogo proučevali in preiskovali, je bil nek gospod Slade. Najpogostejše se pri njem pojavlja pisanje v tujih jezikih, kakor v nemščini, rusčini, francosčini, ki jih Slade kot Angleš ni vešč. Profesor Ulrici navaja celo vrsto poskusov, ki jih je napravil s Sladetom. „Po poskusu s kamenčkom, ki je sam pisal, je Slade najbolj zaslodel. Zollner ga je večkrat izvršil, „Kupil sem sam“, pripoveduje Zollner, dve škrljnatni tablici, jih zaznamoval, skrbno osnažil ter s približno štiri milimetre debelim trakom močno križem skupaj zvezal. Prej sem med nje položil približno pet milimetrov debeli košček kamenčka... Med tem ko smo sedeli Weber, Slade in jaz pri mizi, je začelo naenkrat med nedotaknjenima tablicama glasno pisati. Ko smo tablici razve-

*) Angl. se glasi v slov. „Blagrovati smemo vse tiste, ki se trudijo s preiskovanjem tako nepriljubljenega predmeta, kakor je spiritizem.“

zali, najdemo sledeče besede: „Wee feel to blees all those that try to investigate a subject so unpopular as the subject of spiritualism is“ itd. — Že ta poskus mora prepričati vsakogar, ki ni enkrat za vselej sklenil smatrati spiritizem za goljufijo, da tu ne more biti govor v slepilnem glumaštvu...“

„Zollner sam je kupil dve tablici. Med nje so položili škrljnat kamenček in ju zvezali, potem pa držali nad glavo profesorja Braune. Kmalu so slišali znano praskanje. Ko odprejo tabli, najdejo na njih napisan večji sestavek“. Da bi še bolj varno postopali, so diktirali, in narek je stal znotraj napisan. Tabli so prej in slej na vse načine kemično preizkuševali — pa niso našli ničesar nenavadnega.

O podobnih uspehih poroča tudi Olhaver, ki je istotako sam kupil table, jih opremil z zaklopnicami in s ključavnico, položil med nje kamenček in jih prinesel k sebi zaprte svest si zmage, da razkrinka sleparijo. Toda pisalo je vendar. Ko je nek dvomljivec dal rdeči svinčnik med tablice, je pisalo pač z rdečim svinčnikom.

O odnašanju (apportih) predmetov poroča profesor Ulrici: „Že v eni izmed omenjenih sej se je zgodilo, da je izginil majhen toplomerov obod in se čez kake tri minute zopet pokazal. Pozneje je izrazil Zollner do Sladeta izrecno prošnjo, da bi mogel opazovati na posebno pre-

pričevalen način, kako izgine in se zopet pojavi kak materielen predmet. Takoj pripravljen za poskus, poprosi Slade gospoda pl. Hoffmanna, naj mu da kako knjigo. Slednji vzame knjigo srednje velikosti (v osmerki). Slade jo položi na škrljnatno tablo, jo podrži deloma pod rob namizne plošče in dotegne takoj zodet tablo brez knjige izpod mize. Skrbno preiščemo celo mizo, tudi sobico, pa zastonj; knjiga je izginila... Komaj sedemo, že pade s stropa na mizo...“

Zollner pripoveduje še v drugem zanimivem slučaju odnašanja: „Sedel sem kakor navadno s Sladetom ob igralni mizi. Meni nasproti je stala majhna okrogla mizica. Minila je komaj dobra minuta, ko se začne mizica premikati in se nama bližati. Vleže se, s tremi nogami proti meni obrnjenimi, pod igralno mizo... Hotel sem natančneje pogledati, kako leži. Na moje in Sladetovo nemalo začudenje pa najdeva prostor pod mizo popolnoma prazen in tudi sicer ne moreva v sobi mizice nikjer več najti. Ko zopet sediva kakih pet ali šest minut, zatrjuje Slade, da vidi čudno svetlobo... Tedaj naenkrat opazim, kako plava v zraku v višini približno petih čevljev zgignula mizica z navzgor obrnjenimi nogami jako naglo doli na ploščo igralne mize.“ To se je zgodilo pri belem dnevu ob pol dvanajstih.

(Dalje prihodnjič.)

nastopajoči zimi spregovorimo na naslov mero-dajne oblasti zopet besedo. Omenjena baraka, mala po obsegu, po zunanosti in notranosti umazana, kakor nobeno vaško stranišče služi našim obmejnim stražnikom, redarjem in finančnim stražnikom — kot stražarnica. Od obmejnih organov se zahteva strogo vršenje službe, a ne da se jim primernih lokalov. To nad vse žalostno dejstvo je tem večji škandal za državno upravo, ko vsi vemo, kako udobno in dostojno je skozinskož falitna avstrijska državna uprava napravila svojim stražnikom v Radgoni in postavila nova poslopja drugod ob meji. Tujec, ki pride iz Avstrije na naše ozemlje, mora v zakajeno in zamazano kolibo, dobi pri prvem koraku na naši zemlji — lep vtis o nas. Ugled države zahteva, da se ta nestvor od neke stražnice najhitreje odstrani in mislimo, da bo to oni državni upravi, ki razmetuje denar za privatno sokolsko društvo. Orjuno in slične brezposlice kar v celih milijonih — kaj lahko mogoče žrtvovati nekaj tisočakov za napravo, ki služi njej! Baraka, kakor stoji sedaj je pravcati škandal za državo! — Seveda bo prišel Kmetijski list, pa Tabor — pa bodo rekli: M. Str. piše proti državi! Reda hočemo!! — Naročniki, ali ste že pridobili vsak po enega naročnika? Delajte na to, da ga do Novega leta pridobite!

Gornja Radgona. Shod SLS. V nedeljo dne 19. t. m. se je vršil pri nas shod SLS. Poročal je profesor g. I. Vesenjak, ki je orisal razmere v državi, razpravljal o valutnem vprašanju, o državni upravi, o avtonomiji, o reviziji ustave in drugih časuprimernih vprašanjih, ki se tičejo države in njenega ustroja. — Po shodu, katerega je otvoril in zaključil načelnik krajevnega odbora SLS g. Janez Lančič so se sklenile soglasno sledeče resolucije: 1. Zborovalci odobravajo delo poslancev SLS ter se jim za trud, katerega imajo radi svojega težavnega stališča v parlamentu iskreno zahvaljujejo in izrekajo popolno zaupnico. 2. Pozivajo svoje poslance, naj se z vsemi dovoljenimi sredstvi zavzemajo pri vladi za izključno ljudske koristi in da se naj z vso energijo borijo proti korupciji v državni upravi. 3. V vprašanju tranzitnega prometa (Maribor—Gornja Radgona) naj se uredi prevozna tarifa, ki je neverjetno in neprimerno visoka in to za blagovno in osební promet. (Tozadevne pritožbe je dobiti v našem uredništvu). 4. Zborovalci obsojajo vlado, ki je dovolila milionsko podporo za sokolski zlet — torej za privatno društveno zadevo, medtem ko trpijo bolnice, sirotišnice, invalidi, dobrodelna in splošnokulturna društva pomanjkanje in celo preganjanje. 5. Neštetokrat se je v krajevnem glasilu interveniralo, naj se ob mostu pri drž. meji postavi primerna stražarnica, ker ista v nobenem oziru ne odgovarja svojemu namenu. (Primerjaj gornjo notico! — Op. uredn.) Stražniki, od katerih se zahteva vestno izvrševanje službe, trpe v sedanjem času zelo občutno in je naravnost škandal za državno upravo, ako se v najkrajšem času ne postavi primerna stražarnica in sedanja brezpogojno odstrani. 6. Pozivamo poslance SLS da brezpogojno vstrajajo na reviziji sedanje ustave, zahtevajoč za Slovence popolno samoupravo (avtonomijo) in v borbi za popolno enakopravnost vseh državljanov. 7. Zahtevamo, da se davčni sistem uredi tako, da bodo vsi državljani vseh pokrajin plačevali enakovisoke davke in da se uvede enoten davčni sistem za vse pokrajine. 8. Odločno protestiramo proti vsakemu kulturnoboju nemu poskusu od strani vlade in zahtevamo, da se kat. veronauk goji po vseh šolah naše pokrajine. 9. Pozivamo vlado, da naj začne v najkrajšem času graditi železnico Murska Sobota—Ljutomer—Ormož in jo odločno svarimo pred tem, da bi se že odobreni kredit uporabljal samo za številne inženere, ki gotovo niso vsi potrebni. 10. Vlada se naj z vso energijo zavzame za pobijanje draginje potom posebnih komisij. Cene se naj tako regulirajo, da bodo enotne. Vsakega, ki bi hotel doseči več kakor 25% dobiček, se naj občutno kaznuje, v ponavljajočih slučajih se naj takemu oderuhu vzame koncesija. 11. Vspričo nevzdržnih razmer v notranjosti države in njeni upravi zahtevamo najodločnejše — razpis novih volitev! Shodu je prisostvoval tudi vladni zastopnik okrajni glavar g. dr. Vaupotič, ki si je vse točke resolucije zabilježil in upamo tudi sporočil svoji vladi.

Mursko polje. Kmet, ki se je udeležil proslave 50 letnice Kmetijske oz. vinorejske šole v Mariboru nam piše, da je bilo na proslavi vse polno frakov in cilindrov, glacié-rokavic in parfuma, za kmečke zastopnike raznih korporacij, ki niso bili v frakih in cilindrih in niso bili namazani s

parfomom — je bilo zadaj nekaj prostora — v separiranem kotu... Nekateri pravijo, da je to oživotvorjeno moderno — kmetijstvo in da se nam raditega ni treba jeziti. Kje je mož, ki bi razložil prepametnim ljudem, da sam frak in cilindar dovolj označuje demokratsvo v naši javnosti. V Ameriki so ga odpravili, pri nas uvedli. Pri prihodnji slični kmetijski proslavi pa prinesite seboj — tudi monokle in vsak po enega polizanega psička.

Melé. Interesanten lov na srnjaka. V nedeljo, 19. novembra popoldne so avstrijski lovci (več kmetov iz Potrne ki imajo lov v najem) nastrelili lepega srnjaka iz lovskega revira onkraj Melóv. Ranjen srnjak je skočil v Muro, pes za njim in razvnel se je po pripovedovanju očividcev strašen boj med lovskim psom in ranjenim srnjakom, ki je med borbo izgubil — rogove. Srnjak je priplaval, zasledovan od izbornega lovskega psa v mlin g. Žnidariča v Meléh, kjer so ga potegnili iz vode. Kmalu so prišli nemško-avstrijski lovci in proti odkupu 10.000 avstrijskih kron so dosegli od starega mlinarja, da jim je srnjaka izročil, dasi bi tega ne smel, ker lovski plen je last onega, v čigar revirju pade. Službojoči stražnik je zagrešil zelo grobi prestop, ker je pustil srnjaka, ki je prostovoljno postal jugoslovanska last — avstrijskim lovcem. Po našem mnenju bi srnjak brez dvoma pripadel g. Žnidariču. — Pristojna oblast naj ta slučaj izvidi in sedaj v lovski sezoni z ostro in jasno naredbo prepreči vsako krivo tolmačenje in zlorabo lovskega zakona.

Radgona. Letošnji Leopoldov sejem je živo pokazal, kaj pomeni Radgona brez Jugoslavije. Kar je bilo obiskovalcev, so bili sami Jugoslovani, v celem pa je bilo več kramarjev, kakor ljudi, ki so prišli na sejm. To in redukcija uradov, odnosno premestitev, kakor ste zadnjič poročali potrjuje, da je naše mesto pod Avstrijo postalo — dolgočasna vas brez bodočnosti. Mesto potrebuje zaledja za svoj razvoj in to zaledje je Prekmurje in gornjeradgonski okraj z Apačko kotlino. Jasno je, da spada Radgona k Jugoslaviji in še bolj veseli bi bili Radgončani, ako bi se priklopilo naši državi. Krivda pa leži v nerodni jugoslovanski politiki. Žalostna usoda (sedanja) Radgone pa je zasluga znanega gosp. Kamnikarja.

Slatina Radinci. Novodošli g. dr. Sedlaček ne dobi v našem kraju stanovanja. Kje je krivda? Naravnost škandal je, de moramo to beležiti. Merodajni krogi, županstvo, zdraviliščna uprava, stanovajska oblast naj v tem oziru nekaj ukrene. Stvari bomo šli na dno in če se dožene pozitivna krivda te ali one osebe, bomo krivca brez pardona razkrinkali.

Apače. Tu se vrši v korist telef. centrale prihodnjo nedeljo, 26. t. m. konkurenca krasotic (lepotic). G. Ivanuša si je s to programno točko, ki je za Apače ravno primerna — stekel nevenljivih zaslug za severno državno mejo in za obmejno slovenstvo. Ne vemo, ali se hoče norčevati lepi gospod poštar iz apakiških odn. okoliških krasotic, ali pa na napovedani tekmi zmagati — sam. Mogoče pa je tudi tretje, da se je morda zmotil v datumu — 12. februarja prihodnjega leta je namreč praznik pustnih šem. Škoda za dober namen. Der Zweck heiligt die Mittel. Pa brez zamere. — Užaljene krasotice, ki niso dobile povabila.

Murska Sobota. (Darovi Jugoslovanski Matici!) Osobje kr. državne policije v M. Soboti zbirko iz meseca oktobra din 62:25, gđ. Milka Počakaj izročila zbirko 100 din, ki se je nabrala na trgatvi v Mačkovcih; gđ. Lea Loparnikova darovala 150 din., ki jih je prejele od gosde Bergerjeve kot najdnino. Plemenitim darovalcem se podružnica v M. Soboti najtopleje zahvaljuje.

Črenšovci. (Prekmurec pred ljubljanskim sodiščem. — Ignacij Salay iz Črenšovcev v Prekmurju je v noči od 13. na 14. avgusta okradel v Ljubljani Alojzija Hujča in Ljudovita Boleka, katera je oškodoval za 10.040 kron. Sedel bo zato 5 mesecev v težki ječi, poostreni s samotnim zaklenjenjem v temnici, s postom in s trdim ležiščem vsakih 14 dni.

G. Lendava. Mrtvo žensko so našli zadnje dni meseca oktobra v gozdu ob državni cesti, ki pelje iz Gor. Lendave na Madžarsko. Dognalo se je, da je iz Nuskove neka ubožica Marija Marija Benkov. Sledov kakega zločina ni.

Železnica Ormož—Ljutomer—Murska Sobota. Komisija, ki je pred kratkim dospela v Ljutomer, je sestojala iz zastopnikov državne in južne železnice ter se je na licu mesta pogajala v zadevah, ki se tičejo pri gradbi omenjene proge obeh strank. V Ljutomeru ostane

dosedanji kolodvor ter se le nekoliko razširi. Proga se zgradi sicer kot večja železnica, toda zgornji ustroj, kolodvori itd., vse to se zgradi za lokalno progo in to iz gmotnih ozirov. V potrebi se proga lahko v kratkem času ojači. Varijanta prekmurskega dela proti Beltincem je izmerjena; zdaj še dela na varijanti skozi kačje grabe — razvodje med Dravo in Muro — ki obela zgradbo precej poenostavi in poceniti.

G. Lendava. Premog. Zadnje dni se je našel premog v občini Trdkova-Martinje na večjih mestih. Za nas Prekmurce bi bilo veliko važnosti, če bi se odprl premogokop. Interesenti naj se zanimajo za to. Natančnejša pojasnila se dobijo od orož. postaje Gornja Lendava v Prekmurju.

Cenj. čitatelje opozarjamo na tvrdko Martinušič in drug v Ljutomeru. Več v inseratnem delu lista.

Razne vesti.

Pušenje tobaka nima le škodljivih učinkov na pljuča, tudi prebava trpi in skoro vsak kadilec ima slab, občutljiv želodec. Nekateri priporočajo takim nepopoljšljivim kadilcem zavzivanje medu. Med baje zmanjša škodljivost tobaka, zlasti kar se želodca tiče. Ker je uživanje medu sploh zdravo, se more to sredstvo le priporočati.

Selitev ptic. Na jesen odlete jate ptic. Kam lete? Na zemlji so 4 opazovališča ptičje selitve: Possirten v Vzhod. Prusiji, Aberdeen na Škotskem, Viborg na Danskem in Budimpešta. Tam so po dolgotrajnih opazovanjih dognali, da lete vse ptice v jeseni od severozahoda ali severovzhoda na jugovzhod ali jugozapad v smeri Bospora, Male Azije in Afrike. Ne katere ptice prilete prav v Južno Afriko in prelete do 10.000 km. Na skrajni severni točki Nemčije je med Vzhodnim morjem in Kurskim morskim zalivom ozek jezik, včasih le uro hoda širok, a 3 do 5 dni pešhoje dolg. Ves jezik pokrivajo le visoke mase morskoga peska. Kupi so visoki 3 do 4 velikomostne hiše ena vrhu druge. Viharji prenašajo te kupe in je pesek zasul že skoro vse vasi. Le še 4 vasi se drže. Največja vas se zove Rossitn. Tam ima ornitolog (ptičjeslovec) prof. Thierne-mann že 20 let svojo opazovalnico. Ptice lete kolikor dolgo možno preko kopnega, da lahko počivajo. Preko Rorsittena lete ptice iz Skandiuavije, Rusije in Finske. Vsak dan jih prileti blizu 300.000. Opazovalnica lovi ptice, jim deva na noge obročke z napisom „Rossitten-Germania“ s številko in jih izpušča. Vsaka številka se vpiše z dotičnim dnem. Ako takega ptiča kje ujamejo, sporoče v Rossiten, kje in kdaj so ga ujeli. Tako so dognali selitveno smer ptic. Vsako leto markirajo po opazovališčih mnogokrat po 10.000 ptic. Odgovorov je le malo, a dovolj za znanstvenike. Ako bi kdo v Sloveniji slučajno vjel ptico s tako marko, naj sporoči opazovalnici, kdaj (dan in uro) in kje jo je vjel! Naslov je na obročku.

ZAKAJ?

Zato ker je velikansko množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudovitih nizkih cenah

veletrgovina

R. STERMECKI - CELJE števil. 303

Cenik z tisoč slikami zastoni.

Javna dražba

raznovrstnega blaga se vrši v nedeljo dne 26. novembra po drugi maši (ob 8. uri) v Bouvierjevi vili v Gornji Radgoni, Gornji griz.

Hranilnica in Posojilnica v Radincih
deluje z uspehom ob meji!

r. zadr. z
neom. z.

Marija Zangl naznanja v svojem in imenu svojega sina Josipa žalostno vest o prerani smrti izkrenoljubljenega soproga, blagodušnega očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Franc Zangl

mesarja, gostilničarja in posestnika, ki je v ponedeljek, 13. nov. ob 1. uri ponoči po daljši bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 45. letu svoje starosti izdihnil svojo blago dušo.

Blagoslovitev trupla pokojnika se je vršila v sredo, 15. nov. ob 3. uri pop. pri hiši žalosti, Gornja Radgona, Zg. griz šte. 5, odkoder se je vršil pogreb na mestno pokopališče v Radkersburgu.

Sv. maša zadušnica se je brala v četrtek, 16. nov. ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi Sv. Petra v Gornji Radgoni.

Gornja Radgona—Leibnitz—Graz, dne 16. novembra 1922.

Žalujoči zaostali.

Zahvala!

Podpisani čutimo prijetno dolžnost, da se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem in vsakemu, ki so v bolezni in ob smrti našega nepozabnega gospoda

FRANCA ZANGL

gostilničarja, mesarja in posestnika istega in njegovo užaloščeno družino tolažili. Prav posebno pa se še zahvaljujemo vsem, ki blagega pokojnika spremili v tako veličastnem številu k večnemu počitku ter so s svojo udeležbo pripomogli, da se je pogreb izvršil najlepše. Zahvaljujemo se vsem plemenitim darovalcem vencev, šopkov, zastopnikom državnih uradov in oblastev, prečastiti duhovščini radgonski in gornjeradgonski, pevskemu društvu „Zora“ za ganljive nagrobnice, nadalje oddelku Požarne brambe, občinskemu zastopu, zastopnikom p. n. carinarne, finančne kontrole, mnogobrojnemu občinstvu, sploh vsem in vsakemu, ki je blagega pokojnika v bolezni tolažili in na dan pokopa spremljali k večnemu počitku.

V Gornji Radgoni, dne 16. nov. 1922.

Žalujoča rodbina Zangl.

Kdor

še se ni prepričal, da prodaja tvrdka

J. Lovrenčič in drug
v Križevcih pri Ljutomeru

vso manufakturno blago radi ugodnega nakupa po izdatno znižanih cenah, naj se takoj prepriča, da ne zamudi te ugodne prilike. Kupujemo lepe bele suhe gobe, fižol in orehe po najboljših dnevnih cenah

ter se priporočava

J. Lovrenčič in drug.

Fant priden, pošten in močen, 16 let star, se želi učiti mesarske obrti. Ponudbe naj se pošiljajo na Upravo tega lista.

Doge za vinske sode

kupuje po dobri dnevni ceni in prodaja sode od 60 lit. do 700 lit.

Josef Gumzej - Maribor

sodarski mojster, Vojaška ulica št. 17.

Ali sem poravnal naročnino?

Martinušič in drug

Telefon int. šte. 17

Brzjavi: MARTINUŠIČ

Prevzema

v delo vse vrste

surovih kož po najnižjih cenah na:

Zgornje usnje črno in rumeno, podplate,

blank in kromovo usnje kakor box,

ševro in gonilno

jermenje

Podružnica v Cankovi

prevzema vse naročila

Naša iskreno ljubljena, gospa

Inka Lukovnjak

roj. Pušenjak

posestnica, soproga trgovca

je po dolgem težkem trpljenju v petek dne 11. novembra Bogu vdano izdihnila svojo blago dušo.

KAPELA, dne 11. nov. 1922.

Žalujoči soprog

Ivo Lukovnjak, trgovec
in rodbina Pušenjak.

Zahvala!

Za iskrena sočutja izražena nam povodom prebriske izgube naše nepozabne

Inke Lukovnjak

se najsrčneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, posebno pa prečastiti duhovščini, slavnemu učitelstvu, vsem trgovcem in vsem, ki ste prihiteli od blizu in daleč, da spremite blago pokojnico na njeni zadnji poti.

Nadalje srčna hvala vsem darovalcem prekrasnega cvetja, domačim pevcem ter še posebej gosp. nadučitelju Pertl-u za ganljiv poslovičen govor.

KAPELA, dne 13. nov. 1922.

Žalujoči ostali.

Na prodaj

je zelo lepa, skoraj nova kredenca z belim marmorjem in razna obleka. — Kje, pove upravn. lista.

Iščejo se

proti visoki proviziji izvrstni, v Medjimurju in Prekmurju dobro uvedeni akviziterji, za prodajo

„Prave DIANE Francoske vinovice“

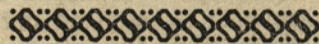
Oferte z referencami na upravo

JUGOPHARMACIJA D. D.

ZAGREB

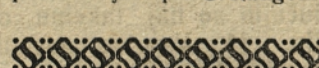
PRILAZ 12

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **Andrej Oset** Maribor, Aleksandrova cesta 57. - Telefon št. 88

Posestvo na prodaj

v Oseku šte. 133, nova zidana hiša za vsako obrt sposobna; ima 3 sobe, lepa kuhinja, kamra in spodnja klet. Pol ure od Sv. Trojice, tik okrajne ceste, poprej dobro idoča gostilna in trgovina z mešanim blagom, zraven sta tudi 2 njivi, lepi sadonosnik in vrt in meri skupaj približno 3 orale. Pa tudi še so potrebne reči za gostilno, kakor miza, klopi in omara za kozarce umivati in shraniti. Hlev za kravo in konja. K temu se prodaja tudi ena krava in ena telica, 4 lepi hlevi za svinje. — Cena se izve pri Leopoldu Kreft v Ivajnskem vrhu šte. 12, pošta Ivajnci pri G. Radgoni.

SLAVENSKA BANKA d. d. podružnica GORNJA RADGONA

Delniška glavnica K 150.000.000.—

Ljubljana, Zagreb, Beograd.

Rezerve K 50.000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Velikovec, Vršac. — Ekspoziture: Monoštor (Baranja), Škofja Loka. — Sezonska ekspozitura: Rogaška Slatina. Agencija: Buenos-Aires (Argentina). — Afilijacije: Split, Jugosl. Industrijska banka. — Budapest, Balkan Bank R. T. — Wien, Bankhaus M. R. Alexander.

Obrestuje vloge na hranilne knjižice po 4 do 5% in izplačuje iste brez odpovedi.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.